

GLASILO OBČANOV

KNJIŽNICA TREBNJE
68210 TREBNJE

GLASILO SKUPŠČINE OBČINE TREBNJE, MAREC - SUŠEC 1993, ŠTEVILKA 1

Krajevna skupnost Trebnje zadovoljna z rezultati samoprispevka

Krajani krajevne skupnosti Trebnje so se pred štirimi leti, podobno kot številne krajevne skupnosti v občini Trebnje odločili, da sami prispevajo k razvoju svoje krajevne skupnosti. Izglasovali so samoprispevek, ki se je 31. januarja 1993 zaključil.

Sprejeti program samoprispevka je obsegal: modernizacijo cest in ulic, sanacijo vodovodnega omrežja, sofinanciranje izgradnje gasilskega doma in ureditve prostorov za otroško varstvo, izgradnjo javne razsvetljave, telefonskega omrežja, otroškega igrišča idr.

V obdobju zadnjih desetih let je Trebnje tako doživelo

viden razvoj tudi s pomočjo sredstev samoprispevka in predvsem z voljo in delom samih krajanov. Vrh vseh teh prizadevanj pa je bila gotovo razglasitev Trebnjega za najmlajše slovensko mesto (25. junija 1992).

Razvoj pa bo tudi v prihodnje zahteval finančna sredstva; tembolj, ker država še vedno ni izdelala in sprejela jasnega koncepta lokalne samouprave in njenega financiranja.

V krajevni skupnosti Trebnje obstaja želja za podaljšanje samoprispevka, kar bo gotovo velika naloga in odgovornost tudi novoizvoljenih organov KS, ki jih bomo krajanje KS Trebnje volili v nedeljo 28. marca 1993.

MR

Nekaj malega o lovstvu

V medijih informiranja naših občanov le redkokdaj zasledimo kakšno vest o lovskem udejstvovanju v naši občini - morda le kakšno hudomušno anekdoto ali pa gnev, ki ga je sicer redek kmet izlil na lovce kot "edine krivce" za škodo, ki mu jo je divjad napravila na poljščinah.

Škod pa je zadnji dve leti vse manj, predvsem zato, ker se je bistveno znižala številčnost divjadi, ki bi lahko škodo povzročila (divji prašič, smjad, jelenjad).

Skoraj štiristo lovcev, kolikor jih je vključenih v osmih lovskih družinah na območju občine Trebnje, uspešno upravlja z lovišči, ki jim jih je občina zaupala v upravljanje. Lovske družine, Veliki Gaber, Velika Loka, Trebnje, Dobmič, Mirna, Trebelno, Mokronog in Šentrupert so bile ustanovljene v letih 1946-1948 z namenom, da upravljajo z lovišči, skrbijo za pravilno gojitev divjadi in jo ohranjajo zdravo, kvalitetno in v številu, ki ga lovišča lahko prenesejo. Pri tem lovci ne pozabljajo na etiko, znanje, kulturo, šport in družabnost.

Veliko truda, sredstev in prostovoljnih delovnih ur so lovci vložili v to, kar danes imajo. Pretežni del izkupička, ki ga prigospodarijo s prodajo mesa - divjačine, prodajo tujim lovskim gostom, z organiziranjem strelskih tekem, veselice in drugih zabav kot tudi ostanek članarine in drugih prispevkov članov porabijo za nakup žive divjadi, da tako ohranjajo nekatere vrste, ki bi sicer že zdavnaj izumrle. To so: fazan, divja raca, jerebica, v širšem okolju pa tudi ris in jelen Lopatar ali Damjak. Preostala sredstva porabijo za povračilo škod od divjadi, za nakup dodatne hrane za zimske mesece za divjad, za zaščitna sredstva, strokovne

ekskurzije, kinologijo itd.

Vsaka lovska družina v občini ima svoj lovski dom. Tisoče prostovoljnih delovnih ur in mnogo lastnega denarja je bilo vloženo v te domove. Zato so lovci ponosni na uspehe, ki so jih dosegli v zadnjih desetletjih.

Najpomembnejše je prizadevanje lovcev za ohranitev divjadi, skrb za dodatno prehrano pozimi, zadnja leta pa tudi za boj zoper steklino in druge bolezni divjadi. Lovci toplo vabijo k sodelovanju kmete, gozdarje in tudi druge občane, ki jim ni vseeno, v kakšnem okolju živijo. Za preventivno preprečevanje škode od divjadi imajo lovci vedno na zalogi sredstva, s katerimi divjad odganjajo, ali pa sredstva, s katerimi lahko lastniki ogradijo ogrožene parcele. Kmetje in drugi koristniki ogroženih parcel lahko ta sredstva zahtevajo čimprej, že v marcu in aprilu pa jih je treba tudi resnično uporabiti (žica za ograjo, mrežce, el. pastirji...).

Vse manj je sporov med kmeti in lovci zaradi povračila škod od divjadi, za kar se bodo lovci tudi vnaprej trudili in plačevali realne odškodnine prizadetim.

Lovski krog pozna vsak občan, saj so lovci vseskozi sodelovali na proslavah, kulturnih prireditvah, razstavah. Ko zadonijo lovski rogovi na zadnji poti v "večna lovišča" so lovca, prijatelja, presune globoko v srce vse prisotne.

Poznana je lovska latovščina, lovski krsti, kar vse je delček kulturne dediščine Slovencev..

Armada 23.000 lovcev je vedno pripravljena prostovoljno opravljati naloge, ki izhajajo iz Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč.

D.Z.

600 - letnica začetka zidanja župnijske cerkve v Šentrupertu

Letos mineva 600 let, odkar so Celjski grofje leta 1393, postavili temelj današnjemu stolpu in zgradili okrog cerkve obrambni tabor proti Turkom. Mogoče so že tedaj pripravljali tudi razširitev cerkve. Ta zamisel takrat ni bila uresničena zaradi tragičnih dogodkov v družini celjskih grofov.

Oglejski patriarh Ivan je namreč leta 1393 grofu Hermanu podelil patronat nad šentrupersko župnijo. Tudi Valvasor pravi, da so to cerkev gradili vladatelji. Te podatke navaja prof. Ivan Steklasa v svoji Zgodovini župnije Šentrupert na Dolenjskem.

Današnja cerkev, prezbitarij in ladjo pa je začel in deloma tudi dokončal Jakob Turjaški, ki je že leta 1493 postal novomeški prošt. Dovršena je bila zidava 1497, o čemer pravi tudi letnica v gotici nad glavnim vhodom.

V župniji želimo 600 - letnico počastiti z ureditvijo sakralnega muzeja v tem stolpu. V pritličju v sedanji zakristiji je to deloma že narejeno s stalno razstavo slik te župnije, ki so bile po podružnicah v nevarnosti in so tudi propadale. Sedaj so restavrirane, posebno Postl, Metzinger. Do jesenske slovesnosti planiramo izdajo nekakšnega zbornika zapisov o vidikih, kaj se je dogajalo v zadnjem času s tem kulturnim spomenikom: v zgodovinskem, arheološkem in restavratorskem smislu.

Janez Vidic

Zveza lovskih družin Novo mesto, v katero so vključene tudi vse lovske družine trebanjske občine, vsako leto organizira v spomin na padle žrtve iz vrst lovcev v NOB vzorno brakado "FRATA". Pred nekaj leti je bil tak lov v revirjih dobrniške družine. Vodja lova ing. Janez Bulc je trem upleniteljem divjih prašičev predal vejico plena, kot se to spodobi po starih lovskih običajih. Poleg treh divjih prašičev sta "padli" še dve lisici, kar je za sedanje razmere obilen plen.

V TEJ ŠTEVILKI:

Razstava domače obrti
v Trebnjem

stran 4

Intervju:
Franc
Jevnikar

strani 4 in 5

Tomaž Urbič
na olimpiadi kemikov

stran 6

Namakanje kmetijskih
površin

stran 7

Preobrazba nekega zaselka stran 7

12. februarja je Društvo za duševno prizadete Trebnje organiziralo zelo dobro obiskano prireditev Odprimo srce, katere glavni sponzor je bilo trgovsko podjetje Dolenjka. Prireditev je obiskal tudi trebanjski rojak, nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, ki se je po lastnih besedah zelo dobro počutil med svojimi rojaki ob ubranih melodijah narodnozabavnega ansabla Lojzeta Slaka s fanti iz Praprotna in bo z veseljem prišel tudi prihodnje leto.

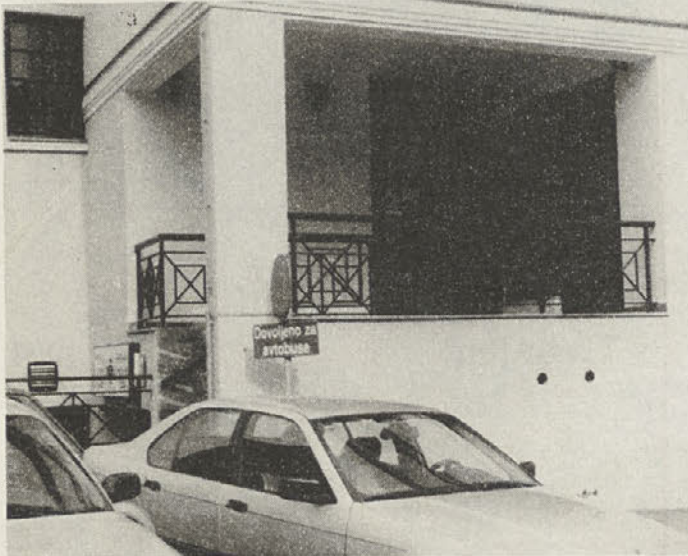
Foto: Janez Platiše (celotno fotoreportažo prireditve brezplačno odstopil Društvo za duševno prizadete Trebnje)

Turizem se začne pri informaciji

Leto 1993 je proglašeno za leto turizma in tudi v občini Trebnje je ena temeljnih razvojnih usmeritev ravno področje turizma. Kvalitetna in hitra turistična informacija je pogoj, da turista opozorimo na turistično ponudbo in ga pritegnemo.

V Trebnjem je v poslovni stavbi na Baragovem trgu 1 (pri avtobusni postaji) prostor v lasti občine, namenjen za Opravljanje turistične dejavnosti, vendar že od maja 1992 sameva.

Kaže, da bodo pajki iz teh prostorov kmalu pregnani, saj je v projektu razvoja turizma, s katerim so se občinski odborniki seznanili na decembrski seji v letu 1992, kot ena izmed nalog tudi vzpostavitev turističnega biroja, ki bo zadolžen za operativno izvajanje strategije turizma v občini Trebnje. Upamo, da ne bodo še eno turistično sezono turisti, ki bodo potovali ali se želeli ustaviti v naših krajih, ostali brez turističnih informacij.

Zobozdravstvena dejavnost v Šentrupertu

Nova zdravstvena zakonodaja je prinesla številne novosti, med ostalimi tudi možnost izdajanja koncesije zasebnikom za opravljanje zdravstvenih storitev. S tem naj bi se tudi na področju zdravstva uveljavila konkurenčnost in ažurnost storitev.

Med prvimi na Dolenjskem se je za pridobitev koncesije v zobozdravstvu odločil tudi dr. Siniša Kulašević, ki je v Šentrupertu uredil in opremil ordinacijo in pridobil vso potrebno dokumentacijo. Trebanjski izvršni svet pa mu je dodelil koncesijo. Tako bodo lahko krajani Šentruperta, pa tudi ožje in širše okolice koristili zobozdravstvene storitve pod enakimi pogoji kot v ostalih javnih zdravstvenih zavodih.

Tudi v trebanjski občini bomo gledali regionalno TV

Dolenjske, belokranjske in posavske občine se že od leta 1991 prizadevajo, da bi prišle do lastne regionalne televizije. Pogoj za to je pridobitev proste frekvence kanala 41 na TV oddajniku na Trdinovem vrhu, ki jo dodeljuje republiška uprava za telekomunikacije. Predhodno pa se morajo občine dogovoriti o programski zasnovi regionalne televizije.

Televizija Trdinov vrh naj bi prebivalce, predvsem južne Slovenije informirala o vsem, kar se dogaja v tem koncu države in s tem dopolnjevala oba nacionalna televizijska programa.

Informativni in ostali prispevki bodo nastajali v po-

krajinskih studijih, poročevalci in drugi sodelavci na terenu pa bodo morali zagotavljati izčrpno in enakomerno pokrivanje svojega območja. Čas oddajanja je predviden v okviru od 8. do 23. ure.

Predno bomo na naših zaslonih lahko gledali program televizije Trdinov vrh, bo seveda potrebno rešiti še nekatera finančna, tehnična in organizacijska vprašanja. Najvažnejše je, da so vse občine te regije soglasne, da je regionalna televizija potrebna in da soglašajo s pridobitvijo omenjene frekvence. Občine bodo tudi imenovali člane programskega sveta, ki bodo oblikovali in določili vsebino in termine oddajanja televizije. M.R.

Romi so naši sodržavljeni

O Romih je mogoče razmišljati na veliko načinov. Kot o svobodnem ljudstvu, ki je iz daljne Indije prinesel in skozi stoletja ohranil svojo kulturo in identiteto, kot o ljudeh, ki ob siju plamenečega ognja in drhtenju violinskih strun poje o strastni in pogubni ljubezni ženske ali moškega. Neko idealizirano podobo svobode, strasti, nomadskosti Romov pa so žal tako v zgodovini kot v sedanosti neusmiljeno razsekavala dejstva. Romi so bili v idejah preteklosti, ki pa se žal mnogokje tudi danes vračajo v povampirjeni obliki, in ne samo za njih, obsojeni na fizično iztrebljanje. Danes je to ljudstvo najpogosteje marginalizirano v človeka nevednih bivalnih naseljih, brez elementarnih življenjskih možnosti za zdravje, zaposlovanje, izobraževanje. In če hočemo v letu, ki pripada ljudstvu, ki jih je evropska civilizacija v svoji brutalnosti in pod plaščem svetohlinske civiliziranosti oropala zemlje, kulture in zdravja za njih kaj storiti in ustvariti sožitje, nam ni treba v avstralske pustinje domorodcev, severno - ameriške rezervate Indijancev ali v barakarska naselja grendlandskih Eskimov; tako ljudstvo imamo tukaj: na Hudejah, v Velikem Gabru in na Mali Loki.

V Trebnjem je podobno kot v drugih občinah, kjer so naseljeni Romi izvršni svet imenoval posebno delovno skupino, ki se kontinuirano in celovito ukvarja s problemi in skuša oblastnim in dru-

gim asociacijam predlagati rešitve za težave, s katerimi se srečujejo Romi kot narodna skupnost s svojimi posebnostmi v okolju, kjer živijo. In teh težav resnično ni malo in tudi niso lahke. Romi se pač razlikujejo po jeziku, načinu komuniciranja, po nivoju in volji za zadovoljitev potreb, odnosu do svoje in tuje lastnine, po osebni in bivanjski higieni. Trenutno živi v trebanjski občini 207 Romov, od tega več kot polovica v naselju Hudejah pri Trebnjem. Za romsko populacijo trebanjske občine je značilna visoka nataliteta, nizka šolska izobrazba, slabe materialne in zdravstvene razmere, neustrezen odnos do okolja, kjer živijo, povzročanje škod na njivah, travnikih, gozdovih, neurejenost osebnih dokumentov in slabe oziroma že nemogoče bivanjske razmere. Problemi, s katerimi se srečujejo, pa se za Rome - ob siceršnjem siromašenjem družbe - kot marginalno in zapostavljeno družbeno skupino še toliko bolj stopnjujejo. Problemi so prisotni že vrsto let in žal jih je tudi tako imenovana socializacija Romov le malo rešila. Spoštujemo človekove pravice, pravico do različnosti in iščemo sožitje ob razlikah, kot tako rade poudarjajo socialne delavke, ki se ukvarjajo z Romi; toda kakšen odgovor imajo za kmeta, ki mu Romi izkopljejo njivo krompirja, s konji popasejo njegov travnik ali mu izsekajo gozd?

Isvršni svet meni, da je mogoče

vsa ta različna soočenja in odnose do Romov, ki se raztezajo od načelnega zavzemanja za deklarirane pravice do neposrednih problemov, ki jih Romi povzročajo v svoji sredini, reševati samo z konkretnimi akcijami in s sodelovanjem. Zato je že v letu 1992 kot prednostno nalogo določil izboljšanje bivalnih pogojev za Rome in je s programom javnih del ob sodelovanju samih Romov izpeljal ureditev romskega naselja v Hudejah. Z urejanjem pa bo IS nadaljeval tudi v letu 1993, ko naj bi obstoječa naselja uredil z urbanističnega, komunalnega in lastninskega vidika. V letu 1993 pa naj bi skušal občinski proračun zagotoviti sredstva za najem kmetijskega zemljišča, na katerem bi Romi sami pridelovali povrtnine in druge pridelke za svoje potrebe. V letu 1992 je izvršni svet v romskem naselju opremil učilnico, v kateri so že začeli izvajati program za

kvalitetnejše življenje Romov. Ta večnamenski prostor bo pozimi ogrevan, v njem pa bo organizirana predšolska, zdravstvena vzgoja, opismenjevanje Romov in druge aktivnosti.

Ob prehodu na lokalno samoupravo pa bo prav gotovo skrb za Rome morala v večji meri kot doslej prevzeti država. Romi so naši sodržavljeni, s katerimi živimo in bomo živeli skupaj. Naloga države je, da jim s potrebnimi ukrepi omogoči izhod iz družbenega obrobja ob ohranjanju njihove identitete. Romi pa morajo upoštevati družbeno sprejemljivost svojih dejanj in življenja v okolju v katerem živijo. Demokratičnost in odprtost ob vprašanju Romov je dvojna, na eni strani družbe do Romov in na drugi strani Romov do družbe. Kvaliteta sožitja je odvisna od obeh strani. M.R.

ANKETA

Predvsem: POŠTENJE

Lastnina je pravno priznana pravica do stvari in vseh koristi, ki jih ta daje. Lastnina je lahko družbena, državna, privatna... nikogaršnja. Proces lastninjenja, v katerem sodelujemo, nas postavlja tudi v nove odnose, ki niso sentimentalni. Kaj menijo o tem naši bralci?

PETER FLORJANČIČ, Sv. Vrh nad Mokronogom

Zdi se mi prav in normalno, da se ve, čigavo je kaj. To je najpomembnejše za vzpostavljanje kakršnegakoli sistema. Vrsto let sem delal na Švedskem in tam se je natančno vedelo, kdo je lastnik. Iz tega je izviral tudi odnos med delodajalcem in delavcem. Seveda so bili temu primerne urejeni tudi drugi odnosi. Med drugim je to pomenilo, da sem lahko dobro zaslužil le, če sem bil dober.

Pomenilo je n. pr. tudi, da sem skrbno ugasnil luč v delavnici, ko sem šel na malico, čeprav sem bil tam samo zaposlen. To šele prihaja k nam, če je namreč vse od vseh, kot je bilo to pri nas, ni potrebe, da bi ugašali luč.

Bati pa se je pri tem lastninjenju zlorab. Slišati je marsikaj!

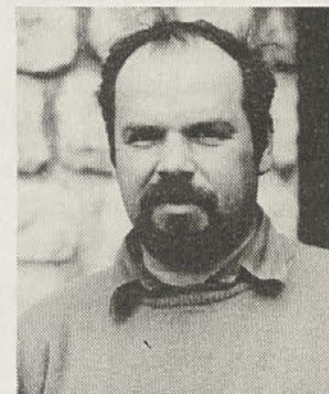
MARTA GRMOVŠEK, Dolnje Prapreče

Proces lastninjenja je že v izhodišču tako kompleksen, da verjetno ne prenese sprotnega krojenja, če želi potekati kolikorotliko pošteno za vse, ki v njem ne glede na vloženi delež, sodelujejo. Predvsem po grešam kvalitetno informacijo. V njej je moč in zaupanje. Če je voda kalna, vemo kdo in kako lahko pride do ribe.

MARI MATJAŽ, Bič pri Velikem Gabru

Tisti, ki so poklicani, da vodijo ta proces, bi morali paziti, da naš, slovenski kapital ne bi odtekal drugam. Pravila igre bi morala biti v vseh pogledih jasna. Tudi v tem, ali se bo vodilni iz tujine, ki dela v tovarni z nekaj sto delavci, moral potruditi, da jim bo kaj povedal v njihovem jeziku. Ves ta proces bi na koncu moral prinesiti zares svobodnega človeka, ki bo s ponosom povedal tudi to, da je Slovenec. Drugače nismo dosegli nič.

BOGDAN BREZNIK, Trebnje

Vsi, ki so vlagali v družbeno lastnino, bi morali na nek sprejemljiv način sodelovati pri lastninjenju. Predvsem pa je pomembno, da se ne lastnini tako, da gredo dolгови na pleča davkoplačevalcev, pozitivni del pa je dostopen samo ozkemu krogu, ki ima pač zaradi svojega položaja dostop do uporabnih informacij, in seveda tudi dovolj strokovnega znanja, da tok spelje v svoje struge.

MAKS KURENT, Šentrupert

V zvezi z lastninjenjem je cela paleta pomembnih vprašanj, ki jih bo morala naša zakonodaja skrbno pripraviti in uveljaviti, če res želimo, da bo naše gospodarstvo kdaj hodilo vstric z razvitem svetom. Ta trenutek, ki je že skrajno kritičen, se mi zdi nadvse pomembno, da bi zmogli dovolj strokovne in moralne moči in izpeljali ta proces kar se da pošteno. Predvsem mislim na to, da ne bi delali krivic v zvezi z minulim delom, da ne bi dobrih tovarn spravljali na boben in da bi našemu gospodarstvu zagotovili tisto minimalno zaščito, ki je v svetu nekaj povsem normalnega.

GLASILO OBČANOV

POSTANITE NAŠ DOPIŠNIK

GLASILO OBČANOV

Vse večji razkorak med potrebami in možnostmi osnutka proračuna trebanjske občine za leto 1993

Občina Trebnje bo skušala z vsemi mehanizmi vplivati na republiško vlado, da izenači dovoljeno javno porabo na prebivalca, ki je v letu 1992 za Trebnje znašala le 88,3% na prebivalca. Trebanjska občinska politika ugotavlja, da je bila zaradi takšnega pristopa vlade Slovenije oškodovana za okoli 40 milj. tolarjev.

Trebanjski izvršni svet je na svoji februarjski seji obravnaval in poslal v skupščinsko proceduro osnutek proračuna občine Trebnje za leto 1993. Razpoložljiva sredstva dovoljene javne porabe v višini 393.400.000,00 SIT omogočajo le minimalno pokrivanje najnujnejših potreb, oziroma tistega kar je zakonska obveznost. To so predvsem: plače proračunskih porabnikov in materialni stroški, minimalna sredstva tekočega investicijskega vzdrževanja (brez amortizacije), pokrivanje obveznosti iz zakonskih pravic občanov, obvezna rezerva in pokrivanje izgube za leto 1992.

Drugi del proračuna, ki ne sodi v okvir predpisane javne uporabe in katerega obseg je odvisen od lastnih občinskih in republiških virov, pa znaša 117.036.000,00 SIT. Obseg te višine sredstev je seveda samo planiran, dejanska realizacija pa je odvisna od prilivov. S tem denarjem se zagotavlja delo na cestno komunalni infrastrukturi, prostorskem planiranju idr. Primanjkljaj teh sredstev bo nujno potrebno zagotoviti z zadolževanjem.

Tako znaša celoten obseg proračuna, obveznega in neobveznega dela 510.526.000,00 SIT, kar predstavlja 24,6% nominalnega povečanja, oziroma 5,5% realno povečanje glede na leto 1992.

S takšnim proračunom, ki je le izraz kompromisa nemoči do republiškega razdeljevanja proračunske pogače ni bil na seji izvršnega sveta zadovoljen nihče. Primanjkuje sredstev za krajevne skupnosti, cestno komunalno infrastrukturo, kmetijstvo, obrt, razvojne programe na različnih področjih, požarno varnost, investicije in materialno opremljanje šol in vrtcev, izobraževanje učiteljev, kulturo in šport, socialne programe in drugo. Skupna ugotovitev razpravljalcev je bila, da bodo revne občine in med te žal sodi tudi Trebnje, še bolj zaostajale za razvitimi.

Tudi sestanek predsednika IS Jožeta Rebolja, ki ga je imel z vsemi političnimi strankami in na katerem so razpravljali o proračunskih možnostih ni odgovoril na vprašanje, kako iz okvirov proračunske suše.

Trebanjska politika bo skušala vplivati na izenačitev proračunske porabe za vse občine Slovenije tudi prek svojih dveh republiških poslancev, ali bo pri tem uspešna pa je seveda druga zgodba.

V mesecu marcu bodo odborniške razprave o proračunu prav gotovo vroče in ostre. Za razprave pa je izredno pomembno, da razpravljalci ugotavljajo, da ne želijo izključevati nobene dejavnosti na račun druge, da vsem priznavajo pravico proračunskega financiranja, da torej ni "špetirov", kdo je dobil kaj na račun drugega. Vsi skupaj želijo, da bi bilo v malhi več denarja in da bi bil občini Trebnje, njenim občankam in občanom omogočeno kakovostnejše in zadovoljnejše življenje.

M.R.

»Minister Gregor pa nič«

Kdo od vrlih Slovencev ne pozna odlične cinične parodije Levstikovega Martina Krpana na obnašanje cesarskega Dunaja, potem, ko je bil Brdavs premagan, Krpan pa nepotreben. Obstajajo tudi sorodne zgodbe: že nekaj let se novomeški Kapitelj pripravlja na proslavo petstoletnice svojega obstoja. V to čast so doslej obnovili kapiteljsko stavbo in v njej knjižnico z arhivom, izdali CD ploščo Hladnikovih pesmi (Marija skoz življenje...), zadnje slovesnosti pa napovedujejo za konec aprila, ko bo v Novem mestu razstava o Kapitlju in slovesno bogoslužje z mnogimi uglednimi gosti iz domovine in tujine.

Vse lepo in prav; ne da bi jim zavidali uspešno vlogo v civilizacijskem procesu Dolenjske in slavlje, ki ga zaslužijo. Prav pa tudi je, da povemo, da je novomeški Kapitelj zrasel na deblu šentruperske fare, ki ga je napajala s svojimi dohodki štiri stoletja. V času, ko je bil Kapitelj ustanovljen, je bila šentruperska fara ena najbogatejših na ozemlju današnje Slovenije. Takrat je izhajala vsa gospodarska moč kraja iz agrarnega gospodarstva. Šentruperska dolina je imela vse pogoje bogatih prihodkov. Njen takratni župnik Jakob Turjaški pa je imel za zaledje še politično in gospodarsko moč svoje ugledne družine. Cesar Friderik III. in njegov sin Maksimilijan sta bila dovolj prebrisane glave, da sta vedela, kako bosta zadržala prihodke oglejskega patriarhata na ozemlju svojega cesarstva, podpirala sta razvoj mest in ustanavljala nove

ustanove, predvsem cerkvene. Friderik je ustanovil ljubljansko škofijo leta 1461, novomeški Kapitelj pa 1493. S tem sta odrezala dotok denarja oglejskemu patriarhu iz najbogatejših župnij, med njimi tudi šentruperske.

Za prošta se je ponudil šentruperski župnik Jakob Turjaški s svojimi velikimi prihodki, ki jih je prejemal iz zakladnice šentruperske fare. Predno pa je od tod odšel, je faro obogatil z mnogimi spomeniki neprecenljive vrednosti: župnijsko.c. sv. Rupreta v Šentrupertu, podružnico sv. Barbare na Okrogu, podružnico sv. Duha na Vihru in še čim. Kasneje so tem spomenikom dodali nasledniki še nove.

Tako se je šentruperska fara zapisala v zgodovino kot ena najbogatejših in tudi ena najbolj kulturnih. Njen sloves je segal daleč prek meja naše današnje domovine. Toda čas napredka ji je počasi pokazal hrbet. Novi pretoki politične in gospodarske moči so jo obšli. Centri so se preselili iz njenega nedrja v Novo mesto, Ljubljano, Zagreb in še kam, kamor je včasih morala pošiljati svoje prihodke. Danes pa je ostala sama pri ohranjanju in vzdrževanju bogate dediščine, na katero smo vsi tako ponosni. Skrb je prepuščena lokalnemu gospodu župniku in faranom, ki iz svojih pičlih prihodkov prispevajo več kot morejo. Ob robu ju puščajo tudi pisari raznih umetnostnih vodnikov po Sloveniji, zelo radi se ji odpovedo turistični agenti in drugi zaslužkarji. Strokovne službe se obračajo na njih le toliko, kolikor od njih lahko iztržijo.

Najpomembnejša slovenska prostorska dediščina je prepuščena nestrokovnemu samovladju.

Jabolko je padlo daleč od drevesa. Kdo se ob tem ne bi spomnil znamenitega Krpanovega nagovora cesarju Janezu: "... pozdravil bom pa že Vrhovščanke in mater županjo", tiste torej, ki so soudeleženi pri časti in slavi kapiteljskih zaslug.

Marko Marin

Mokronog, kam?

Trg Mokronog spada med tista slovenska naselja, ki so skozi različne faze prenavljanja ohranila svojo prvotno urbanistično zasnovo in je zaradi tega potreben posebno pazljivo obdelavo. Pri tem je zlasti pomembno strokovno presojanje obstoječih prostorskih vrednot, saj lahko prek teh spoznanj pogledamo naprej in predvidimo možnosti razvoja. Da gre za pomembno temo, priča tudi dejstvo, da smo v preteklosti dobera napolnili prostor z najrazličnejšo pozidavo in programi, ki med sabo niso usklajeni. Kopičenje prostorske problematike pa hkrati znižuje nivo kvalitete bivanja in nas sili, da svoja stališča ponovno preudarimo.

Naloga, ki je bila pred kratkim zaključena, se ukvarja s prostorsko problematiko razvoja Mokronoga. Zagovarja stališče, da je potrebno trško jedro z značilno postavitevjo objektov in obdelavo fasad ohraniti in nadgraditi, pri čemer se morajo procesi v zvezi s prenovo izjemno pomembnega trškega jedra konceptualno razširiti na celo naselje. Nove pobude in predlogi ter akcije se morajo najprej vezati na center naselja in na naloge v zvezi z njim. Seveda študija ne zanemarija ostalih predelov, vendar jih glede

na arhitekturno urbanistični pomen vrstijo nekoliko nižje. S takim pristopom se lahko povečajo možnosti za ohranitev in kvalitetno obdelavo slabših objektov v centru, kar nenazadnje pomeni tudi razvoj s smeri drobne obrti in turizma ter pripadajočih uslug. V trško jedro bi se tako uvrstile le tiste dejavnosti, ki ne škodijo kvalitetnemu videzu in hkrati dopolnjujejo značilno trško podobo, le - to pa predstavlja stično točko za različne vrste uslug, ki so posejane v širšem prostoru.

Za celo naselje naloga predvideva, da se večji industrijski kompleksi v kraj sam ne uvrščajo, moramo pa zanje najti primerne možnosti v Mirenski dolini. Tako zasnovan razvoj sicer zahteva nekaj več naporov in študij, je pa nesporno ugodnejši za vse. Ob primerni porazdelitvi programov po Mirenski dolini bi dobili ugodno sliko tako za turizem, kot tudi za večje obrtne cone in industrijo. Razdalje v tem prostoru še niso prevelike, obenem pa lahko ostanejo bivalno okolja, naselij razbremenjena hrupa in drugih škodljivih vplivov. V Mokronog torej sodijo take dejavnosti, ki dopolnjujejo prostorske značilnosti in jih ne motijo.

Arhitekt Renato Repše je za Mokronog pripravil arhitektonsko urbanistična izhodišča

Študija se v urbanističnem delu ukvarja tudi z rabo prostora in s plansko predvidenimi površinami zazidav. Pri analizah se je pokazalo, da so plansko predvidene površine tako velike, da bi na njih naselili še najmanj en Mokronog in da bi se ob pozidavi dodatno obremenila okoliška krajina in izjemno pomembni pogledi na trško jedro. Od tod sklep, da se predlagane večje površine zidave zaenkrat opustijo iz družbenega plana in da se več pozornosti posveti sedanjemu obsegu naselja. Raziskava kaže na nekatere prostorske možnosti, ki jih obstoječa gostota pozidave že ponuja, zlasti v manj

pozidanih predelih. Zavestna odločitev, da bomo najprej poskrbeli za okolja, ki jih še lahko dogradimo in izboljšamo, in da bomo šele nato razmišljali o večjih širitvah v povsem nova področja, pomeni hkrati tudi zavestno strateško odločitev v prid Mokronoga. Seveda pa se mora ponudba tega naselja komplementarno dopolniti z generalnimi rešitvami za celotno področje Mirenske doline. Tovrstne raziskave občine Trebnje še nima, bo pa nujna, če bomo želeli kvalitetno izboljšati oblikovani prostor katerega koli naselja v Mirenski dolini.

Renato Repše

Trebanjska galerija obiskala Metliko

Metlika - V nedeljo, 28. februarja, se je izteklo gostovanje trebanjske Galerije likovnih samorastnikov v Metliki. Dobre tri tedne so Metličani lahko občudovali izbor del iz bogate zakladnice slik in kipov umetnikov - največ iz "najzanimivejšega razstavišča te veje umetnosti v evropskem in svetovnem merilu". Tako je trebanjska galerija poimenoval prof. Zoran Kržišnik, dolgoletni predsednik umetniškega sveta Galerije likovnih samorastnikov Trebnje.

Otvoritev razstave je obenem pomenila tudi promocijo Trebnjega kot najmlajšega slovenskega mesta. Tako so se otvoritve udeležili predsednik krajevne skupnosti Trebnje Slavko Podboj, predsednica ZKO Zvonka Falkner, postavitelj razstave, kulturni delavec Stane Peček in slikar Lucijan Reščič. Slednji je zbranim Metličanom predstavil 25-letno zgodovino tabora likovnih samorastnikov in galerije ter njuno mesto v slovenski kulturi. Tabor likovnih samorastnikov je bil prvič organiziran leta 1968. Ker je vsak

od sodelujočih pustil eno svoje delo galeriji, se je v 25 letih nabralo več kot 700 slik in skulptur avtorjev iz domovine, Evrope in vsega sveta. Tu so dela Viktorja Magyarja, Ivana Rabuzina, Jana Hruške, Gonzala Endare, Ivana Lackoviča - Croate, Jožeta in Konrada Petemelja, Genevieve Bonieux in drugih najboljših predstavnikov tako imenovane naive. V Metliki je Stane Peček zaradi pomanjkanja prostora razstavil manj del kot lani v Ljubljanskem Cankarjevem domu,

a je bil namen razstave kljub temu dosežen: prerez samorastniškega ustvarjanja v Trebnjem v zadnji četrtini stoletja.

Otvoritev razstave so s pesmijo poživili pevci Trebanjskega okteta pod vodstvom prof. Tatjane Michelčič, med pozdravne besede pa je Zvonka Falkner vpredla še nekaj verzov iz pesniške zbirke Beg gazel Ivana Gregorčiča. Trebanjecem se je za obisk ob koncu zahvalil metliški župan Branko Matkovič, ki je napovedal tudi skorajšnjo vrnitev obiska. D.S.

Tečaj kuhanja in spoznavanja zdrave prehrane v Knežji vasi

V okviru projekta Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi, ki ga pod pokroviteljstvom Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo Republike Slovenije - Centra za razvoj podeželja vodi Zavod za urbanistično načrtovanje Trebnje je bil v Knežji vasi organiziran tečaj kuhanja in priprave zdrave prehrane. Tečaj je s pomočjo Kmetijsko

svetovalne službe Trebnje vodila ga. Helena Mrzlikarjeva. Glavno vodilo pri tečaju je bila priprava zdrave prehrane s poudarkom na uravnovesnosti, zmernosti in pestrosti le-le. Tako so bila na prvem mestu poudarjena in priporočana jedila in hrana iz polnovrednih žit, nato iz vseh vrst zelenjave, sadja, mleka ter šele nazadnje mesa.

V takem zaporedju so si sledila tudi teoretična predavanja in praktična priprava posameznih jedi. Tako so vsak dan tečajnice skupaj z vodjo tečaja pripravile sedem jedi, naker je sledila pokušnja. Na koncu tečaja je bil organiziran zaključek s pokušnjo pripravljenih jedi. Zaključka tečaja so se poleg vseh tečajnic udeležili tudi predstavniki organizatorja in Republiške uprave za pospeševanje kmetijstva iz Ljubljane. Vsi skupaj so ugotovili, da je pomembnost zdrave prehrane v današnjem življenju podeželjanov še kako aktualna. Še posebej zato, ker smo v času sprememb v načinu življenja in dela na kmetiji, pa tudi zato, ker pomeni znanje o zdravi prehrani možnost za različne dopolnilne dejavnosti na kmetiji, predvsem na področju kmečkega turizma.

Marko Koščak

INTERVJU

Pogovor s kmetovalcem Francem Jevnikarjem

»Kmetu nikdar ni bilo postlano z rožicami«

75 - letni Franc Jevnikar z Dola pri Trebnjem je kot kmetovalec preživljal vsa povojna prenavljanja naše družbe. V tem času je postavil na noge kmetijo, ki jo sedaj vodi njegov sin, sam pa še vedno pomaga pri delu na njej. V preteklosti je s svojo zavzetostjo pri reševanju kmečke problematike v različnih odborih in komisijah (socialno varstvo, starostno zavarovanje, davčna politika) s svojo zdravo in trezno kmečko presojo pomagal k izboljševanju pogojev na teh področjih. Za to angažiranje je bil tudi nagrajen s Plaketo občine Trebnje. Pogovor z njim dokazuje njegovo še vedno živahno miselno spremljanje dogajanj v naši družbi.

Kmet je sicer po svoje bogat in lep poklic. Toda vseeno bi vas vprašal: ste kdaj želeli biti kaj drugega, ker vendarle zemlja zahteva človeka: od jutra do večera, brez dopusta na morju...

Kljub temu, da kmetu nikdar ni bilo poslano z rožicami, lahko potrdim, da je to lep poklic, če ga preveč ne iznakažejo zunanji vplivi. Za ta poklic sem se odločil zavestno, je pa res, da sem se kdaj pa kdaj malo pokesal. Če sem se namreč ozrl naokrog po svojih sovrstnikih, sem le opazil določene razlike: gmotne, pa več prostega časa, nekateri so napredovali do direktorjev. Toda odločitev je bila taka in je ni bilo mogoče spreminjati. Bil pa je težko, zlasti v začetku po vojni, ko sem se k hiši priženil. Kmetija je bila razmeroma opuščena, kajti pri hiši je bila bolezen, starši so umrli, ostala so le dekleta. Spomnim se, da nekoč ni bilo denarja za živinozdravnika in ko je ta to opazil, je uslugo naredil zastoj. Zelo težko je bilo za denar: viškov pri pridelkih ni bilo, kajti zemlja je bila izčrpana, umetnih gnojil ni bilo,

prav davčno smo bili pa močno obremenjeni. Bremenili so kmete, ker drugih niso mogli. Človek je včasih najbrž živel z naravo v njenem ritmu, brez te dirke s časom kot danes?

Življenje na kmetih je bilo včasih mnogo lepše: umirjeno, odnosi med vaščani so bili pristni, prijateljski, neobremenjeni z raznimi ideologijami, med ljudmi je vladalo zaupanje. Tako da lahko ugotovim, da je bilo včasih drugače. Morda pa je bila dirka, ki jo omenjate nekaj let nazaj še hujša kot danes.

Opazate kakšno razliko v navezanosti na zemljo med vami, vašo in mlajšimi generacijami?

Navezanost na zemljo je bila pri moji in starejših generacijah večja, kot jo ugotavljam pri zdajšnji, mlajši. Razlog za to je verjetno že v samem dejstvu, da je nekdanja predstavljal zemlja edini vir za zagotavljanje eksistence. Vedeti je namreč treba pri tem to, da ni bilo nobene možnosti druge zaposlitve. Pri nas sta bili samo dve možnosti: na železnico ali k žandarjem, pa še tu je bila možnost priti zraven zelo majhna. Tako je bila naveza-

nost na zemljo tudi neizbežna nujsnost.

Se vam morda zdi, da je nekoč kmet zemljo bolj prvinsko čutil zato, ker je bil bolj v neposrednem stiku njo: ko je oral, sejal, žel, je hodil po njej - zdaj se, ko dela, vozi po njej?

Prvinsko občutenje zemlje pri kmetu mislim, da ni bistveno drugačno zdaj, ko se po njej - kot pravite - vozimo pri delu, od tistega, ko smo po njej pešali za brano ali plugom in jo pravzaprav vlačili s svojim znojem. Seveda pa to velja za tistega, ki zemljo res ljubi, pa čeprav mu včasih pokaže tudi mačehovski obraz.

Kdaj je bilo po vaših izkušnjah in presoji najbolje za našega kmeta, kdaj pa najtežje?

Realna presoja, kdaj je bilo za našega kmeta najbolje, je zelo zahtevna zadeva, ker mu praktično nikoli ni bilo dobro v primerjavi z drugimi sloji v naši družbi. Toda vseeno sodim, da ni daleč od resnice. Če navedem kot najtežji čas prva leta po vojni. To je bil čas obveznih oddaj, "tiranija" ljudi v obdelovalne zadrage, zatiranja vsakršne privatne iniciative, skratka: popolno

razvrednotenje kmetovega osebnega dostojanstva.

Kot najboljši čas pa vidim sedemdeseta leta, ko smo doživljali največji napredek, ki ga niso omogočala samo ustrezna cenovna razmerja, pač pa še bolj kreditni pogoji (nizke obrestne mere), razni regresi. V tistih letih so si vsi dobri kmetje nabavili mehanizacijo, si zgradili ali obnovili gospodarske objekte. Takih časov ne bo tako kmalu, tudi v zdajšnjem političnem sistemu ne... Preradi zdaj govorimo, da je bilo prej vse zanič, vse črno.

Mnogi ne poznamo povojnega časa obveznih oddaj, kolektivizacije. Kako ste ga doživljali in sprejeli vi, in kako ga vidite in presojate danes?

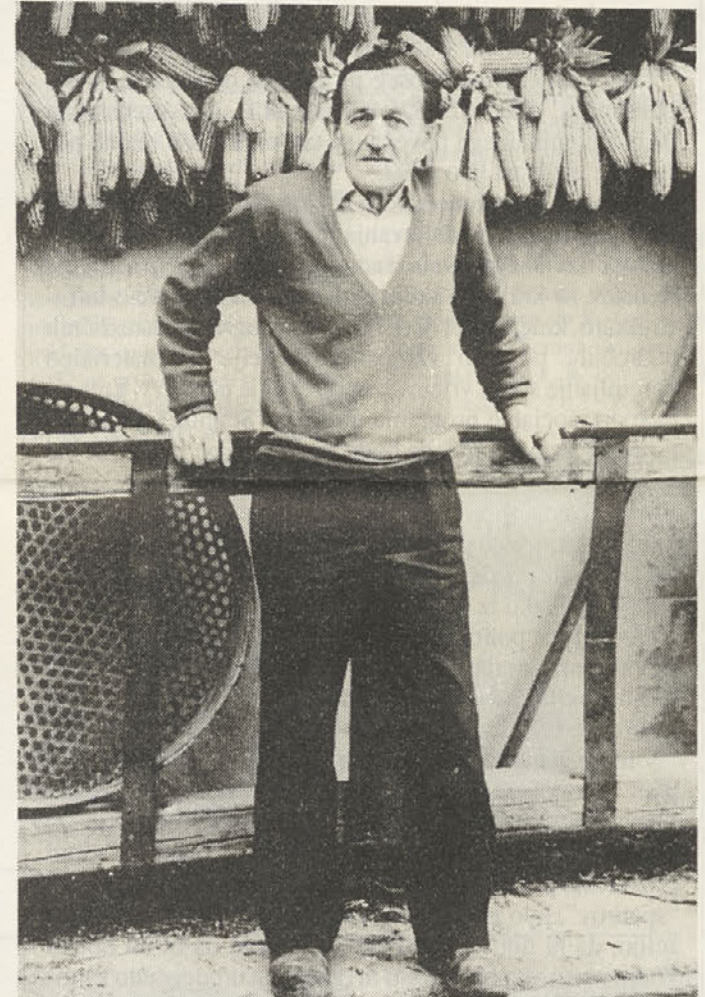
Čas in pojavi, ki ga omenjate, so žalostna zgodovina ideološke zmote. Formiranje raznih zadrug in drugih obratov je imelo za posledico odhod mladih s podeželja in propadanje kmetij. Mene osebno sicer ni prizadelo, čeprav je bil izvajan tudi pre-

cej velik pritisk. Moja ocena teh početij je bila negativna takrat in taka je tudi danes. Treba pa je povedati, da to početje - razen nekaterih manjših izjem - niso forsirale in izvajale lokalne, občinske osebnosti, ampak je bil ta pritisk bolj od zunaj in s strani Partije, ne pa od ljudi, ki so vodili upravo.

Vi sicer niste delali samo na zemlji, ampak ste se kot temu rečemo "družbeno angažirali". Kakšna je bila po vaših izkušnjah možnost posameznika vplivati, uvel-

javiti svoje mnenje?

Možnosti niso bile prav velike, morda še manjše, kot so danes, ampak bistvene razlike ni. Moje družbeno angažiranje, če ga že tako imenujem, je bilo predvsem voluntersko. Maksimalno sem angažiral povsod tam, kjer sem pričakoval, da bi lahko doprinesel h koristim kmeta in kmetijstva. Ob moji 50 - letnici je Dolenjski list zapisal, da ni kmeta, ki bi bil pripravljen toliko žrtvovati za potrebe kmetov. Tako angažiranje je bilo dostikrat ne-

Društvo izdelovalcev domače obrti organizira

V lanskem letu je bilo na pobudo kmetijsko svetovalne službe in sekretariata za družbeno planiranje in gospodarstvo ustanovljeno Društvo izdelovalcev domače obrti občine Trebnje. Vzrokov za tovrstno organiziranost izdelovalcev je bilo več:

- domača obrt se je v tem okolju porodila kot življenjska potreba in dokaz ljudske ustvarjalnosti in se je prenašala iz roda v rod;
- čutenje in bogatenje lastne duhovne in naravno materialne dediščine, še posebej tiste, ki pomenijo lastno identiteto;
- usoda te zakladnice ne sme biti prepuščena slučajnostim;
- zadnji čas je, da z načrtnim pospeševanjem in skrbjo omogočimo, da bo v množici vseh izdelkov dobila mesto, ki ji pripada.

Izdelovalci so ob ustanovitvi društva sprejeli svoja pravila delovanja, v katerih so kot glavno nalogo opredelili prenašanje znanja na mlajše generacije in vključevanje posameznih panog domače obrti v izobraževanje, kajti le tako bomo lahko govorili o domači obrti kot o sestavnem delu kulturne dediščine, ki jo ohranjamo in razvijamo.

Na tem področju so bili doseženi že vidni rezultati. V osnovnih šolah v občini vsako leto potekajo krožki domače obrti, kjer izdelovalci učijo otroke veščin pletenja in vzgajajo zavest, da domača obrt ni le nekaj lepega in romantičnega, ampak da je moč z njo ustvariti tudi dohodek.

Prav način prodaje in predstavljanje izdelkov domače obrti pa sta področji, ki ju sploh nimamo razvitih. Izde-

lovalci so še vedno usmerjeni v izdelovanje za lastne potrebe in neorganizirano prodajo v lokalnih okvirih. Pri tem želi društvo odigrati pomembno vlogo, predvsem pa bo potrebno organizirati stalne prodajne prostore in se vključevati v nekatera področja gospodarstva, kot so turizem, zlasti kmečki turizem. Znano je, da tudi preko izdelkov domače obrti gradimo istovetnost in vsebino turistične ponudbe kraja ali dežele.

Spremljanje razvoja domače obrti na nacionalni ravni je povzročilo tudi organiziranje razstav. Najpomembnejša razstava se odvija v Slovenj Gradcu, kjer podeljujejo tudi znak kakovosti. Trebnjski izdelovalci so v preteklih letih sodelovali na vseh tovrstnih razstavah in štirje so

Od 25. do 28. marca letos bo v avli stare osnovne šole v Trebnjem potekala razstava izdelkov domače obrti. Prisotne bodo tudi razne kulinarične dobrote, kar bo omogočilo prikaz uporabne vrednosti in namembnosti razstavljenih izdelkov. Prvič bo v vlogi organizatorja nastopilo Društvo izdelovalcev domače obrti.

INTERVJU

Kako ste pa doživljali osamosvajanje in prenavljanje naše države?

Vse to ni prišlo nepričakovano. Kdor je zasledoval vrenja, ki so se dogajala na tleh bivše Jugoslavije, je že nekaj časa vedel, da je samo vprašanje časa, kdaj bo do tega prišlo in kako hud odpor bo pri tem nastal. Seveda pa se ne da zanikati posledičnih težav, ki se odražajo v našem gospodarstvu. Mislim, da nekateri podcenjujejo negativen vpliv, ki ga ima na naše gospodarstvo izguba trgov na jugu, na drugi strani pa težavnost prehoda na zahodni tržni sistem. Osebnostno mislim, da nam ni v korist naša politična pregretost, ki včasih - če se spomnim na bivši parlament - spominja na "Babilon". V mislih imam predvsem republiški nivo, pa menda tudi v občinskih ne gre vse po demokratični kulturi.

Kako gledate na vračanje zemlje, gozdov tistim, ki se s tem ne ukvarjajo? Mnogi bodoči lastniki menda že živijo v mestih.

Vračanje zemlje nekdanjim lastnikom je seveda posebno poglavje. Ni dilema, vrniti ali ne tistim, ki jim zemlja predstavlja sredstvo za delo, nekoliko drugače pa je z zemljo - posebej pa še z gozdovi - tistim bivšim lastnikom, ki s tem ne znajo živeti. Dober kmet, posestnik ni navdušen nad mejašem, ki ne čuti z gozdom. Pri tem imam v mislih predvsem to, da ti ljudje ne skrbijo za red v gozdu. Ko pa gre za lastnike večjih površin gozdov in bi lahko verjetno ugotovili lastništvo še iz fevdalnih časov, bi o tem moral odločiti parlament posebej in preudarno iskati za vse pri-

memo in sprejemljivo rešitev skozi trezen dialog.

Hrana pri nas je draga, saj pravijo, da gre pri nas bistveno večji odstotek plače zanjo, kot v razvitejših gospodarstvih. Kje vidite razloge za to?

Hrana je pri nas draga za delavca pač zato, ker je naše gospodarstvo povsem na tleh in so plače silno nizke, če jih primerjamo s plačami v razvitih državah. Poleg tega pa te države še izdatno podpirajo svoje kmetijstvo. K ublažitvi tega problema naš kmet že prispeva svoj delež, saj po svojih ugotovitvah in ugotovitvah strokovnih institucij, kot so n.pr. Kmetijski inštitut Slovenije, slovenski kmet iz iztržka za svoje proizvode pokrije komaj 70% proizvodnih

stroškov.

Kako presoimate v zvezi s tem na uvoz hrane: kot nujen ukrep, ki sili k racionalnejšemu delu zaradi konkurence, ali kot ukrep, ki ogroža naše kmetijstvo?

Uvoz hrane, ki je na domačem trgu ni, se lahko tretira kot nujen ukrep. Ko pa gre za uvoz vina, mesa in še nekaterih drugih artiklov, je zadeva neopravičljiva in se bo po določenem času krepko maščevala. Nesprejemljiva je trditev, da je naše kmetijstvo krivo za ta nesorazmerja.

Kako sprejemate in presoimate delo in stališča SLS, ki dela - včasih se zdi - kot nekakšen sindikat kmetov? Njen predsednik s svojimi izjavami daje včasih vtis, kot da se le njegova stranka

zavzema za interese Slovencev.

Zavzemanje Slovenske ljudske stranke za reševanje naše kmetijske problematike ima vsekakor visoko ceno, samo želeli je, da bi uspeli, kar pa še zdaleč ne bo lahko. Izjave njenega predsednika Podobnika, češ da se samo njegova stranka bori za izboljšanje kmetijske problematike, le niso popolnoma točne. Dodal bi še nekaj kritike na račun njegovega trmatega vztrajanja, da z nekaterimi strankami ne gre v koalicio, ker bi mu vendarle omogočala večjo možnost za uresničitev ciljev in prizadevanj, ki so na mestu. Sprejeti je treba politično realnost, kakršna je, sam in izoliran namreč ne moreš narediti ničesar.

Mi imamo v državnem zboru dva človeka - no, eden je zdaj zunanji minister - se vam zdi, da to lahko bistveno prispeva k uveljavljanju tukajšnjih, trebanjskih interesov v državi?

Mislim, da ni tako nepomembno, da imamo dva človeka v državnem zboru. Vendar na tega, ki se je povzpел na mesto zunanjega ministra, najbrž ne moremo veliko računati, ker ne bo imel časa za nas. Za drugega, ki pa je tudi naš občan, za g. Metelka, pa računam, da bo dal vse od sebe, da bi trebanjska občina le imela določene koristi od tega, oziroma ne bi neupravičeno zaostajala ali bila odrinjena. Je poštenjak in zagnan, tako da imam upanje. Škodovati vsekakor ne more.

Kako gledate na predvidene poslanske plače? Kako na štrajke? Kmet skorajda nima možnosti, da bi štrajkal.

Poslanske plače po evropskem vzoru bi bile izven kritike - ta dela so pač zahtevna in odgovorna dolžnost. Ker pa isti ljudje, kljub temu da imajo vse regulative v svojih rokah, ne morejo zagotoviti našim ljudem tolikšnih plač in dela, da bi si sami zagotavljali življenjski obstoj, pa najbrž ne morejo uiti kritiki. Zagotoviti je treba življenjski minimum volivcem, potem si lahko tudi s plačo poplačajo svoje zasluge. Evropske plače vodilnih se ne dajo enostransko prenesti k nam, razmere in razmerja so pri na drugačna.

Moje gledanje na štrajke pa je takole: Štrajk je sam po sebi vedno negativna zadeva, za kmeta pa sploh ne pride v poštev, pa četudi bi bil potreben in je tudi že bil potreben, pa učinka ni bilo. Ravno zadnje čase se govori o splošnem kmečkem štrajku, ki pa ga jaz osebno ne podpiram. Štrajki predstavljajo pravzaprav samo škodo, pa naj bodo v industriji ali kmetijstvu. Treba se je maksimalno angažirati in dosegati skozi dialoge dogovore, sprejemljive za ene in druge, pač na tistih ravneh, kjer se odloča in ob tem ne dela škoda.

Pogovarjal se je
Ivan Gregorčič

zaželjeno. Treba se je bilo boriti proti političnemu vetru, kar ni bilo vedno enostavno niti varno. To je v omenjenem zapisu registriral tudi novinar Dolenjskega lista. V občinskem odboru in organih, kot so bili takrat: svet za kmetijstvo, sklad za pospeševanje kmetijstva, pa v zadruzi, združni zvezi nisem rad kimal. Nekoč me je predsednik občine nekemu funkcionarju predstavil kot kmečkega advokata, ko mu je padla v oči moja energičnost. Pri tem pa je treba vedeti, da sem živel le od zemlje in dela na njej in sem ves zamujeni čas moral nadoknaditi sam z ženo. In vendar sem bil vesel, če sem uspel vplivati na odločitev, ki je imela pozitivne učinke za kmeta. Tako bi lahko navedel, da sem bil eden prvih, ki se je zavzemal za kmečko zdravstveno zavarovanje in smo ga takrat uspeli vpeljati samo v novomeški regiji, šele po našem vzoru je šla v to cela Slovenija. Podobno je bilo tudi s starostnim zavarovanjem kmetov. Delal sem tudi v republiškem odboru za to zavarovanje. Da ne govorim o angažiranju pri problemih davčne politike. Kakšne posebne hvaležnosti pa za vse to nisem bil deležen.

razstavo

pridobili znak "mojstra domače obrti".

V Trebnjem je organiziranje razstave izdelkov domače obrti postalo že tradicija, saj bo letos že 6. razstava. Na razstavi poleg izdelovalcev sodelujejo tudi kmečke žene z domačimi dobrotami, pri organizaciji pa pomagajo tudi priznani slovenski strokovnjaki na tem področju. Ob tej priložnosti vabimo vse izdelovalce, ki še niso vključeni v društvo, da se včlanijo in prispevajo k oživiljanju in razvijanju domače obrti. Vse občane pa vabimo, da si razstavo ogledajo in si z izdelki domače obrti, napolnjenimi s posušenim sadjem in ostalimi domačimi dobrotami, obogatijo svojo shrambo.

Darinka Trdina

Pred ustanovitvijo krajevne organizacije izgnancev

Društvo izgnancev Slovenije je bilo ustanovljeno 9.6.1991 v Brestanici. Na tem ustanovnem zboru izgnancev so bila sprejeta pravila društva. Le - ta opredeljuje namen, cilje, naloge in organiziranost društva.

Društvo izgnancev Slovenije je nadstrankarska organizacija. Njegov namen je, povezovati vse nekdanje izgnance po vsej Sloveniji. Člani društva so žive priče raznarodovalne nacistične politike in genocida nad slovenskim narodom. Društvo si s svojo angažiranostjo prizadeva, da izgnanci dobijo moralno zadoščenje in ustrezno materialno odškodnino. Poleg tega gre za ohranjanje in negovanje spomina na iz-

gnanstvo, da se kaj podobnega ne bi ponovilo.

Društvo izgnancev Slovenije deluje na vsem območju Republike Slovenije. Nižja organiziranost pa je prilagojena številu izgnancev v posameznem kraju oziroma območju.

Iniciativni odbor je ocenil stanje v občini Trebnje in sprejel sklep, da predlaga zboru izgnancev, ki je sklican za območje občine Trebnje, ustanovitev krajevne organizacije za to območje. Zbor izgnancev je bil 27. februarja 1993.

Na zbor izgnancev je bilo vabljenih 35 do zdaj evidentiranih - prijavljenih članov.

Podano je bilo poročilo o dosedanjem delu društva, sklepalo se je o ustanovitvi

krajevne organizacije ter izvolilo pet članski odbor. Seveda je bilo govora tudi o delovnem načrtu društva in krajevne organizacije. Le - ta v svojih 12 - ih točkah opredeljuje delo in naloge društva v letu 1993. Za krajevno organizacijo društva izgnancev Slovenije je bo vsekakor ena od primarnih nalog, da se vanj včlanijo vsi izgnanci iz območja občine Trebnje.

Med pomembne naloge spada tudi zbiranje dokumentacije, pričevanj, pisanih spominov in drugega gradiva za ohranjanje spomina na izgnanstvo v letih druge svetovne vojne. Gre za izgnance v Srbijo, Hrvaško, Bosno in v taborišča v Nemčiji ali kam dru-

gam ter za tiste, ki so pobegnili pred izgnanstvom, ukradene otroke in svojce vseh navedenih.

Kot smo lahko prebrali v zapisu Franca Šetince v štirinajstodnevniku "Svobodna misel", bo do konca junija izšel Zbornik izgnancev, ki bo obsegal posebno študijo dr. Toneta Ferenca z naslednjimi poglavji: Nacistična raznarodovalna politika v Evropi - nemške imperialistične pretenzije v Sloveniji; Množične deportacije Slovencev; Položaj in življenje Slovencev v izgnanstvu (v Nemčiji, Srbiji, Bosni in na Hrvaškem); Naseljevanje Nemcev v Spodnjem Posavju in Obsočlju; Ponemčevanje slovenskega prebivalstva...

Zbornik bo objavil tudi več kot 200 strani literarnih črtic, odlomkov iz daljših leposlovnih del, spominov, pesmi, dokumentov, zemljevidov, seznamov taborišč transportov in drugo. Zbornik bo gotovo dobrodošel priročnik za uro zgodovine v osnovnih šolah in seveda tudi na drugih šolah. P.S. Pri pisanju teh vrstic, mi je nenehno uhajala misel na sedanje razmere in stanje v nekaterih republikah nekdanje Jugoslavije. Ponovno smo priče številnim izgnancem, beguncem in njihovih tragedij v neverjetnih oblikah barbarskega nasilja. Ali nas res niso ničesar naučile izkušnje iz II. svetovne vojne?

Jože Tomažin

Olimpijska medalja za Trebanjca

Tomaž Urbič, učenec 4. letnika novomeške gimnazije iz Trebnjega, je lansko leto na 14. svetovni olimpiadi mladih kemikov v Pittsburghu (ZDA) osvojil bronasto medaljo, v občini pa je pred kratkim dobil nagrado za inovativnost.

Za kemijsko tekmovanje se je na razpis ameriškega organizatorja lansko leto prijavilo okrog trideset tekmovalcev. V začetku se je pripravljaval sam, (profesorica na gimnaziji mu je preskrbela le literaturo), nakar je bilo v Ljubljani izbirno tekmovanje, kjer so izbrali 6 tekmovalcev, ki so se nato pod vodstvom mentorjev - profesorjev s kemijske šole in tudi univerzitetnih profesorjev - pripravljali za samo zaključno tekmovanje v ZDA, kamor so šli štirje, med njimi tudi Tomaž. Glede na odstotek doseženih točk je na olimpiadi osvojil bronasto medaljo.

Sicer pa Tomaža ne zanima samo kemija, ampak vse naravoslovne vede, zlasti še fizika in matematika. V osnovni šoli je tekmoval v znanju iz matematike, kjer je vedno osvajal občinsko srebrno, v osmem razredu pa tudi zlato republiško Vegovo priznanje. Za to seveda pripisuje zasluge tudi svoji razredničarki in prizadevni učiteljici matematike Mariji Hočevarjevi. Čeprav je svoje "tekmovalne" uspehe doživljal pri matematiki in sedaj zlasti pri kemiji, pa bo študiral fiziko. Medtem ko ga

družboslovje, odnosi med ljudmi in v družbi ne zanima posebno, pa ga izredno zanima materialna zgradba sveta, zlasti najmanjši osnovni delci, ki jih proučuje kvantna fizika. Bolj kot praktična izraba znanj teh ved ga zanima čisto teoretično področje. Seveda ga te stvari zanimajo preko okvira, ki jih zahteva šola, zato brska po strokovnih člankih in knjigah. A kljub temu najde še čas za rekreativno ukvarjanje s športom. Najraje igra košarko; tudi v tej igri vidi fiziko in matematiko; predvidevanje položaja igralcev, osvajanje prostora, kombinatoriko.

Tomaž Urbič je miren in zadržan fant, ki pa se od večine mladih ne razlikuje tudi po tem, da ob študiju rad in lahko posluša glasbo. Posebno so mu všeč Nirvana, Metalica, Guns n' Roses.

Prejema štipendijo za nadarjene, toda pravi, da če bi se mu morda ponudila v prihodnosti boljša priložnost za študijsko in poklicno napredovanje v tujini, bi pač izbral tudi pot v tujino. A bi se redno vračal domov.

Zaželimo si, da bi vsi taki, kot je Tomaž, hodili v tujino le po znanje, z njim pa živeli in delali doma.

Z otvoritve 14. svetovne kemijske olimpiade v Pittsburghu. Tomaž Urbič je prvi z leve.

Spet bomo izpolnjevali napoved za odmero dohodnine

Smo že v letu 1993 in spet bo potrebno napraviti obračun prihodkov in plačanih akontacij davka za preteklo leto 1992. Ker smo se v preteklem letu prvič soočili z novo davčno zakonodajo (v državah razvite Evrope imajo podobno obdavčevanje že vrsto let), seveda ni šlo vse tako, kot je z zakonom predvideno. Ugotovljamo, da je bilo veliko napovedi za odmero dohodnine za leto 1991 površno sestavljenih, zlasti pri prepisovanju podatkov prejetih od izplačevalcev, ni se vpisovalo vzdrževane družinske člane ipd. Veliko število davčnih zavezancev se je šele kasneje, ko so prejeli odločbe s položnicami za doplačilo dohodnine, zavedlo, da so pozabili uveljavljati določene olajšave, ki bi odmero spremenilo v njihovo korist.

Prav gotovo je, da smo se iz prejšnjega leta nekaj le naučili in da napak, če se le da, ne bomo ponavljali. Torej priporočamo, da se pri izpolnjevanju obrazcev davčne napovedi za leto 1992, ki so že v prodaji pri Državni založbi Slovenije, lotite, kar se da previdno in natančno, pa tudi pravočasno.

Opozarjamo vas, da bo potrebno nabaviti nove obrazce davčne napovedi, ker stari niso uporabni.

Kot v lanskem letu, se bomo delavci Ministrstva za finance, RUJP - izpostave Trebnje potrudili, da bomo v času sprejemanja davčnih napovedi, to je do 31.3.1993 na razpolago in v pomoč davčnim zavezancem. V ta namen bomo organizirali sprejemanje davčnih napovedi v mesecu MARCU - do 15. vsak dan v pisarni št. 8, - od 15. dalje - do 31.3. pa v sejni dvorani SO Trebnje, vsak dan od 8. do 18. ure, pa

tudi ob sobotah in nedeljah od 8. do 12. ure.

Pri sprejemanju bomo bolj natančni kot v preteklem letu, zato pričakujemo od vas, da boste skrbno izpolnili davčno napoved že doma oziroma da boste ustrezne dokumente prinašali tudi s seboj, kar nam bo olajšalo delo pri iskanju morebitnih manjkajočih podatkov. Z ustreznimi dokumenti mislim v prvi vrsti na potrdila delodajalcev in SPIZ-a, potrdila o vašem KD-ju, skupne seštevke stroškov po 7. členu zakona o dohodnini ter matične številke vzdrževanih članov.

Prav je, da malo osvežimo, kdo je vse dolžan vložiti davčno napoved za leto 1992. To so zavezanci, ki prejemajo:

1. Osebnne prejemke (plače in druga nadomestila, pokojnine - tudi iz tujine, dohodke od priložnostnih del - pogodbe o delu;
2. Lastniki zemljišč (osnova KD);
3. Dohodki iz dejavnosti (ti vložijo napovedi v roku 15 dni od prejema odmerne odločbe);
4. Dobiček iz kapitala, dosežen s prodajo premičnin in nepremičnin, ugotovljen z odmernimi odločbami pristojnih izpostav.
5. Dohodki iz premoženja in premoženjskih pravic doseženimi z:

- oddajanjem v najem, obresti na dana posojila, od avtorskih pravic, izumov in tehničnih izboljšav.

Naj vas spomnimo tudi na visoke kazni za nevljučene ali prepozno vložene napovedi (25.000.00, SIT) ter za nepravilno napovedano davčno osnovo (najmanj 200.000,00 SIT).

RUJP IZPOSTAVA TREBNJE

POLICIJSKA POSTAJA TREBNJE POROČA:

V času med 15. januarjem in 4. februarjem 1993 je neznan storilec ukradel iz traktorja, ki je bil parkiran pri gospodarskem poslopu na Veliki Loki, akumulator. S tem dejanjem je lastnika oškodoval za približno 4.000,00 SIT.

6. 2. 1993 v času od 18.00 in 22.00 ure je iz nezaklenjenega osebnega avtomobila v Lukovku neznan storilec ukradel bundo in poslovni kovček; lastnik je bil oškodoval za okoli 50.000,00 SIT. Storilcu smo na sledi in bo zoper njega podana kazenska ovadba.

12. 2. 1993 so neznan storilec v Dol. Prapročah ukradli 20 litrsko posodo v kateri je bilo nekaj litrov bencina. Takoj po sprejetem obvestilu o kaznivem dejanju je policijska patrulja pri kontroli

cestnega prometa prijela storilca in predmete vrnila lastniku. Podana je kazenska ovadba TJT Novo mesto.

V času med 15. in 19. februarjem je bilo v Lipniku vlomljeno v pet zidanic oziroma vikendov. Neznan storilec so v prostore prišli z vlamljanjem skozi vrata in okna. Predmetov večje vrednosti ni bilo odnešenih. Po vsej verjetnosti so poskušali priti do denarja. Z vlomi je bilo povzročeno za okoli 20.000,00 Sit škode.

V noči iz 22. na 23. 2. 1993 so neznan storilci poskušali vlomiti na bencinski servis Mokronog, dejanja niso dokončali; ostalo je le pri poskusu.

V isti noči so vlomili v menjalnico Publikum na Baragovem trgu, kjer pa so iz blagajne ukradli vrednosti

približno 1.000.000,00 SIT. Za storilci še poizvedujemo.

3. 2. 1993 je prišlo do prometne nezgode v Dol. Nemški vasi med voznikom dveh osebnih avtomobilov. Do nezgode je prišlo zaradi vožnje po levi strani vozišča. Nastala je materialna škoda v višini 180.000,00 SIT. Zoper povzročitelja je podan predlog za uvedbo postopka o prekršku.

7. 2. 1993 se je zgodila prometna nezgoda na lokalni cesti pri Knežji vasi. Voznik traktorja je med vožnjo po klancu navzdol poskušal prestaviti ročico v nižjo prestavo, vendar je ročica ostala v prostem teku. Voznik traktorja zaradi hitrosti ni uspel obvladati in se je po 70 m vožnje po klancu navzdol s traktorjem prevrnil.

Med vožnjo sta na prireje-

nem polpriklopniku sedela tudi sopotnika, ki sta med vožnjo padla na vozišče. Eden se je lažje telesno poškodoval.

Zoper voznika je podan predlog za uvedbo postopka o prekršku zaradi vožnje traktorja pod vplivom alkohola in vožnje brez vozniškega dovoljenja.

7. 2. 1993 ponoči je voznik osebnega avtomobila vozil iz Čateža proti Mali Loki. Zaradi neprilagojene hitrosti ga je v ovinku začelo zanašati, zato je zapeljal na bankino, nato z vozišča, potem pa trčil v drevo. Pri tem se je vozilo vžgalo in popolnoma zgorelo. Materialne škode je za 400.000,00 SIT. Voznik je bil poškodovan. Zaradi vožnje pod vplivom alkohola bo predlagan sodniku za prekrške.

Posvetovalnica za otroke - drugače

Delo v posvetovalnici je preventivna dejavnost, namenjena zdravim dojenčkom in otrokom. Glavni namen dela je preprečevanje bolezni. V posvetovalnici izvajamo naslednje dejavnosti:

- spremljamo rast in razvoj otroka,
- svetujemo pravilno prehrano otroka,
- svetujemo pravilno nego otroka (telesna nega, oblačenje, sprehodi...)
- preprečujemo pogostejše bolezni: rahitis, zobna gniloba, slabokrvnost, prirojeni izpah kolkov,
- zdravimo nezahtevne bolezni, ki jih pri pregledu odkrijemo,
- izvajamo cepljenje po predpisanem cepilnem programu,
- s posebno pozornostjo iščemo v razvoju motene otroke, da bi jih lahko čimprej vključili v posebno obravnavo, ki bi trajne okvare zmanjšala na minimum.

V posvetovalnici se z novorojencem prvič srečamo pri sistematskem pregledu ob koncu prvega meseca starosti, nato še v tretjem, šestem, devetem in dvanajstem mesecu starosti, dodatno pa še ob vsakem cepljenju.

Naša posvetovalnica opravlja vse naštetje delo vsak tork popoldan. Prihajanje staršev z otroki je precej neenakomerno tako od tedna do tedna kakor tudi v posameznem dnevu. Zaradi tega je čakalna doba občasno daljša, prihaja do zapletov v zvezi z vrstnim redom in nezadovoljstva prizadetih - staršev in zdravstvenih delavcev.

Da bi se temu izognili in da bi lahko dobro delali, smo se odločili, da bomo v posvetovalnici uvedli sistem naročanja na določeno uro. Starše bodo natančneje obveščale patronažne sestre in v posvetovalnici, saj se bo sistem naročanja uvajal postopoma.

Želimo vašega sodelovanja.

dr. Andreja Humar - Žgank

Ali zmerni pivec ali že zasvojenec?

Z ozirom na alkoholno odvisnost se ljudje delimo v abstinate, zmerni pivec in odvisneže od alkohola.

Kot piše dr. Ramovž v knjigi "Alkoholno omamljeni" mnogo ljudi v dnu srca pečejo ta osebna vprašanja.

Žene se velikokrat sprašujejo:

Je moj mož zmerni pivec, če se kdaj pa kdaj opije?

Je za to kriva družba ali tudi sam?

Je morda že odvisen ali postaja odvisen od alkohola?

Možje pa:

Ali že preveč pijem?

Ali sem že prestopil črto zmernega pivca?

Ali še lahko sam abstiniram?

Ali sem zapadel v odvisnost, če pijem samo popoldne ali ob koncu tedna?

Tudi merila za to, ali je kdo zasvojen, so zelo osebna.

Tisti, ki se večkrat opijsajo imajo zelo raztegljiva merila za opazovanje

odvisnosti. Zanje je zasvojen le tisti, ki leži v jarku.

Za tiste pa, ki se srečujemo z odvajanjem od odvisnosti, je zasvojen vsakdo, ki ima zaradi tega težave, najprej v družini in mnogo kasneje tudi v službi.

Svetovna zdravstvena organizacija je že leta 1971 sprejela definicijo: "Alkoholik je tisti, ki trajno in prekomerno uživa alkoholne pijače in postane od alkohola odvisen tako, da mu to povzroča duševne motnje in okvare njegovega psihičnega in fizičnega zdravja, težave v odnosih s soljudmi in škodo v socialnem in ekonomskem pogledu."

Istočasno so v svetovni zdravstveni organizaciji ugotovili, da je alkoholizem eden od najhujših problemov socialne medicine, po številu prizadetih zaradi te odvisnosti pa je ALKOHOLIZEM TRETJA najmožičnejša bolezen na svetu.

Marinka Sila

Namakanje kmetijskih površin

Letošnjo jesen se je zaradi hude suše mnogo govorilo o potrebi po namakanju. Mnogi so mnenja, da bo navdušenje za namakanje kmetijskih površin v obdobju, ko ne bo več suše, kmalu splahnelo. Vendar se institucije, ki se ukvarjajo s tovrstnimi zadevami, trudijo, da se namakanje uvrsti v nacionalni program. Razlogov za to je več. Eden je: izredno malo namakanih površin v Sloveniji, saj namakamo manj kot 1% kmetijskih površin. V svetu pa se namaka 17% obdelovalnih površin.

Menim, da v prihodnjih letih ne bo prišlo ravno do ekspanzije gradnje namakalnih sistemov, se pa bodo namakalni sistemi prav gotovo hitreje gradili kot doslej. Pri gradnji in državnem financiranju bodo najbrž imeli prednost namakalni sistemi v severovzhodni Sloveniji, v Prekmurju in na Primorskem. Ta področja že sedaj namakajo nekaj zemljišč, imajo pa že izdelane idejne in ponekod tudi izvedbene projekte za večje namakalne komplekse. Dolenjska v tem oziru močno zaostaja in v mnogih krajih kljub letošnji suši še vedno ne razmišljajo resno o potrebi po namakanju, vsaj tistih kultur, ki jih suša najbolj prizadene. Nekaj malega se namaka kumare, drugače pa namakanja pri nas praktično ni.

Ker pa gospodarska situacija zahteva prilagajanje tržnim razmeram, bo potrebno na našem območju razmišljati o intenzivnih kulturah, ki pa jih je potrebno tudi namakati. V Sloveniji pridelamo 20% manj sadja, kot ga porabimo, 1/4 premalo vrtnin, pridelamo pa 20% preveč krompirja. Slednjega je izredno težko prodati preko meja naše majhne države. Prav gotovo nas bodo tržne razmere silile v gojenje tistih kultur, ki jih v Sloveniji primanjkuje. Seveda pa bo te

kulture, predvsem sadje in vrtnine, potrebno namakati. Zato se predlaga namakanje s koriščenjem majhnih zadrževalnikov ob vodotokih in pa z vodo iz vrtin. Koriščenje vode iz vrtin bi bilo primerno za suhokranjsko območje. Prvi osnutek manjšega projekta namakanja v Suhi krajini je že v izdelavi. Vir vode bi naj bila globinska vrtnina. To je prvi takšen primer v občini, ki bi najverjetneje pritegnil še več razmišljanj v tej smeri.

Skratka, namakanje kmetijskih kultur je za razvito kmetijstvo neobhodni ukrep. Če bomo hoteli še povečati pridelke, jih ne bomo mogli povečevati z izdatnejšim gnojenjem in škropljenjem, ampak z dodajanjem vode v času, ko rastline trpijo zaradi suše. Na ta način bomo zadovoljili tudi potrošnike, ki zahtevajo manj škropljene pridelke. Smotno je dodajanje vode v obdobju vodnega deficita vsem kmetijskim kulturam, tudi travinju. V prvi vrsti pa je potrebno za kvantiteten in reden pridelok namakati vrtnine in sadje. Koristno pa je namakati tudi koruzo, pšenico. Vrtnine so občutljive na pomanjkanje vode skozi vse leto, sadje v času debelitve plodov, koruza v času cvetenja in formiranja storžev, pšenica pa le v času nalivanja zrn. Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, da se pridelava trave lahko močno zmanjša zaradi suše skozi vso vegetacijo. Če je v navedenih obdobjih izvršeno dopolnilno dodajanje vode, so lahko pridelki občutno večji.

Nedvomno je namakanje v kmetijstvu ukrep, ki ima pri nas večjo bodočnost kot vse ostale konvencionalne tehnologije. Razvitost kmetijstva, pa tudi pokrajine, se bo sčasoma merila tudi po tem, koliko kmetijskih površin namaka.

Janko Širec

Preobrazba nekega zaselka

Občinski praznik Trebnje mi je dal misliti tudi na napredek male vasice v krajevni skupnosti Dolenja Nemška vas.

Občina Trebnje ima 215 naselij v 16-tih krajevnih skupnostih. Menda je najmanjši kraj v tej občini vasica Gm, ki se je nekdanj imenovala Breg in leži dobro uro hoje od Trebnjega.

Tudi mala vasica ima svojo zgodovino. Daleč za nami so časi, ko smo vodo iz Temenice nosili v škafih na glavi ali pa so jo vlekli krave v sodih. Tudi dolgi večeri ob petrolejki so danes samo še pravljičica.

Stopnja razvoja in nagel napredek je viden po izobrazbi in življenju vaščanov.

Vas ima sedaj 30 domačij, nove udobne, večinoma s centralnim ogrevanjem, telefonom, elektriko in vodovodno napeljavo. Le ena edina lesena hiša še stoji kot spomin na težke stare čase.

Toda pravi razvoj je zabeležen šele po osvoboditvi in po polaganju asfalta od glavne ceste skozi celo vas.

Vaščani Grma živimo urejeno mirno in samozavestno. Med 80-timi odraslimi osebami je 16 upokojencev. Iz vsake hiše je zaposlen po eden ali tudi dva člana. Največ se jih odpelje v službo kar s svojim avtom.

Fanika Mališič

Valjni mlin

Milan Grebenc, Bistrica pri Šentrupertu

Tradicijsko gotovo pomeni zelo pomemben vzvod pri sprejemanju usodnih odločitev na zapletenih vzliščih razvoja, ko je včasih edina zares trdna ugotovitev le to, da tako naprej ne gre več. Tudi pri Grebencvih je bila ravno želja po nadaljevanju odločilna, ko so se znašli pred odločitvijo ali narediti križ čez vse ali pa se zagnati v stope prenove in posodobitve.

Mlin je bil postavljen leta 1900 in je bil natančno tak, kot ga pozna ljudska pesem: ob bistrem potočku je stal in je ropotal in mlinar se je bal, da bi ne obstal.

Po 72 letih se je prvič zavozlalo v smislu: tako ne gre več! Mlin so do obisti pretipali in posodobili in zdržal je naslednjih 20 let. Septembra 1992 je sedanji gospodar Milan Grebenc (njegov oče ima seveda še vedno krepko zavahane rokave) po nekaj mesečnih obnovitvenih delih z

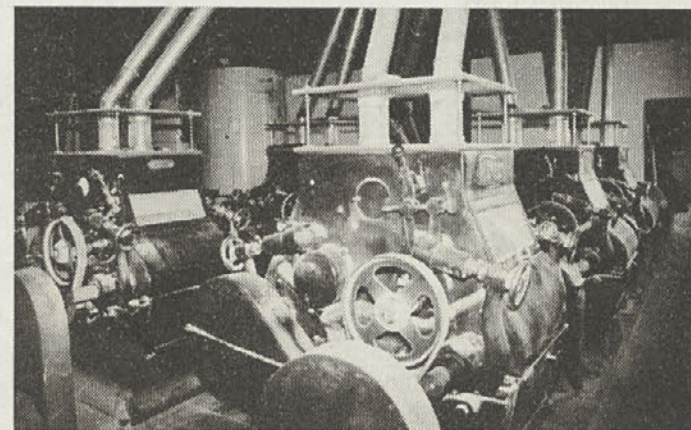
olajšanjem in veseljem zapisal v tehnično spričevalo: AVTOMATSKI VALJNI MLIN.

Mlin zmelje v eni uri približno 500 kg žita, kar pomeni, da z lahkoto obvladuje tovrstne potrebe občine.

Melje predvsem pšenico in ajdo ostala žita po naročilu. Končni proizvodi so moke tip 500, tip 850, po naročilu tudi tip 400. Kot stranski proizvodi so na razpolago otrobi in krmilna moka. Za krmo drobijo koruzo in vse vrste žit. Odkupujejo pšenico in ajdo. Vse proizvode seveda tudi prodajajo.

Zanimivo je, da se je v tej obrti obdržalo naturalno plačevanje uslug. Posodobljeno je le toliko, da se nameste merice uporabljajo procenti. V Grebencem mlinu tako dobite pri menjavi žita za belo moko 55% moke in 15% otrobov, pri menjavi za črno moko pa 65% moke in 18% otrobov.

Stane Peček

Delo društev kmečkih žena

Kmečke ženske so se že pred dvema desetletjema povezale v aktivne kmečkih žena. V okviru teh je potekalo izobraževanje, strokovne ekskurzije z ogledi vzornih kmetij in ostalih dosežkov v kmetijstvu, družabna srečanja, obiski kulturnih prireditelj, razni tečaji.

V lanskem letu so se aktivne kmečkih žena preimenovali v društva kmečkih žena. Programi dela društev se skoraj v ničemer ne razlikujejo od programov dela aktivov. Aktivnosti naj bi bile dopolnjene z nekaterimi novimi vsebinami (izobraževanje za vodenje turistične dejavnosti na kmetijah, več sodelovanja žena na raznih prireditvah, usmerjanje v neposredno prodajo pridelkov).

V občini je deset društev kmečkih žena. Nekatera so tudi zelo številna. Tako n. pr. šteje Društvo kmečkih žena Trebelno 115 članic, sledi društvo Šentrupert s 104 članicami, društvo Velika Loka šteje 92 članic, ostala pa nekoliko manj. Delo vodijo odbori, ki vsako leto s kmetijsko svetovalno službo sestavijo program dela in ocenijo delo preteklega leta. Največ operativnega dela za potek akcij opravijo predsednice društev, katerim velja vse priznanje.

Želimo, da v tem letu nekatera društva, ki so številčno šibkejša, povečajo število članstva tako, da bi se akcij, ki so namenjene ženskam udeleževalo čimveč kmečkih, oziroma podeželskih žensk. V društva se lahko vključujejo vse kmečke oziroma podeželske ženske od 20 let starosti naprej.

J.Š.

Kmetijska svetovalna služba

IZ MATIČNEGA URADA

SEZNAM

rojstev in smrti na območju občine Trebnje v letu 1992 do 15. 12. 1992

Matični urad	rojstva	smrti	poroke v Trebnjem
MIRNA	36	20	-
ŠENTRUPERT	19	21	-
MOKRONOG	17	24	-
TREBELNO	15	19	-
DOBRNIČ	18	26	-
VELIKI GABER	19	17	-
VELIKA LOKA	27	21	-
TREBNJE	70	52	25
Skupaj	221	200	25

Matičar:
Adolf Novak

Na smučišču Gače

Zjutraj sem odšel od doma pred šolo čakati avtobus. Kmalu je pripeljal na postajo.

Odpeljali smo se na smučišče. Pot je bila dolga in nekateri so bruhalo. Smučati se je bilo prekrasno, ker je bilo veliko skokov. Veliko jih je padlo po snegu.

Jaz sem širikrat na istem mestu. Smučati ni bilo lahko, ker je bila proga strma. Manjša steza je bila speljana okrog razvalin. Tudi tam smo se smučali, ker je bila velika skakalnica. Proti koncu proga sem vozil smuk, ker je bil predel bolj raven. Na koncu smučanja so ustavili vlečnico in šli smo domov.

Ta dan je bil čudovit. Domov sem prišel moker zaradi kepanja pri čakanju na avtobus.

Matevž Humar, 3.b
Osnovna šola Trebnje

Dedek Mraz

v športnem centru Vita

V zadnjih dneh minulega leta je bil organiziran občinski projekt pričakanja Dedka Mraza. Prireditelj, ki je trajala dva dni, je z organizacijskega vidika lepo uspela, saj je pritegnila precejšnje število obiskovalcev. Na prireditvi so nastopili: ansambla Agropop in Peter Pan, čarodej Vladimir Mikek, Lutkovno gledališče iz Kranja in pa seveda Dedek Mraz s svojim spremstvom, ki je otroke tudi obdaroval. Že teden dni prej so po vseh krajevnih skupnostih v občini potekale lutkovne predstave za najmlajše.

Generalna pokroviteljica prireditve sta bila Tovarna opreme Mirna in Trimo iz Trebnjega, pri sponzoriranju pa so sodelovali še Akropol Trebnje, Zavarovalnica Triglav, Zavarovalnica Tilia, Tesnila TMT in Tesnila TIT.

Ker je bil to občinski projekt, je pri finančni konstrukciji sodeloval tudi Trebanjski izvršni svet in pa krajevne skupnosti Trebnje, Mokronog, Šentrupert, Velika Loka, Veliki Gaber, Knežja vas, Sela Šumberk, Račje selo in Svetinje. Ostale krajevne skupnosti se, navkljub dogovoru, projektu niso priključile.

Programsko je projekt pripravila projektna skupina v sestavi: Milan Rman, Lojze Podboj, Marko Kapus in Marko Grandovec, organizacijsko pa sta ga izpeljala Zveza kulturnih organizacij Trebnje in podjetje Vita.

Marko Grandovec

- Ali ni srčkan? se je raznežil lastnik in s priprtimi očmi opazoval, kako se bomo odzvali.

- Ni kaj! smo rekli in dva tedna starega ponija, ki bo nekoč slišal na ime ZIKA, fotografirali. Prerokovali smo mu prijazno kariero v kmečkem turizmu, o katerem pri Bizjakovih na Rakovniku vse resneje razmišljajo. Gospodarju Cirilu pa smo, tudi v imenu bralcev tega časopisa, zaželeli še veliko veselja pri vzreji velikih in malih konj.

Stane Peček

Mirno je zaustavil še zmagovalec turnirja

Odlična organizacija in izjemen odziv gledalcev sta glavni značilnosti ene največjih športnorekreativnih prireditev v Trebnjem v letošnjem letu.

Med najpomembnejše športne dogodke začetka letošnjega leta prav gotovo sodi 1. tradicionalni turnir v malem nogometu, ki ga je 30. in 31. januarja organiziral MNK Hom Šentrupert v sodelovanju s Športno zvezo Trebnje - Centrom za šport občine Trebnje. Rekreativnega nogometnega turnirja se je udeležilo 32 klubov iz vse Slovenije, med njimi tudi finalist letošnjega Dnevnikovega turnirja ekipa Rakova Jelša, ki pa je izpadla že v 1. kolu. Najštevilnejše so bili zastopani klubi iz Ljubljane. Turnirja v trebanjski športni dvorani se je udeležilo tudi 8 klubov iz občine Trebnje. Med njimi je bila najuspešnejša ekipa Mirne, ki je v polfinalu izgubila z zmagovalcem turnirja KMN bar Jama z rezultatom 2 : 1. Ostale ekipe so

bile manj uspešne, Ponikve, PAM Trebnje, Veliki Gaber, Admiral Čatež in Kondor Trebnje so izpadli že v 1. kolu, Trimo in Hom pa v drugem. Rezultat finala: Bar Jama : Orodjarstvo MR Ljubljana 3 : 1. Vrstni red: 1. Bar Jama, 2. Orodjarstvo MR Ljubljana, 3. Gratik Dividenda Ljubljana, 4. Mirna itd. Najboljši strelec turnirja je bil Zoran Korenčan, od Trebanjcev Boštjan Kolenc, najboljši vratar pa član zmagovalne ekipe Robert Hrustek. Na zgljedno pripravljenem turnirju, ki si ga je v dveh dneh ogledalo več kot 500 gledalcev, sta tekme odlično sodila Bojan Gliha in Boško Vujasin. Sponzorji turnirja so bili Hom d.o.o. Šentrupert, IST d.o.o. Trebnje, TGM Veliki Gaber, Bistvo Rafaelo in gostilna Javornik.

Pred nadaljevanjem ligaških tekmovanj

Ženska ekipa trebanjskega Mercatorja bo nadaljevala tekmovanje v medregijski ligi vzhodne skupine 20. tega meseca v Krškem. Po uspešnem prvem delu imajo tokrat za nasprotnice močno ekipo domačink, ki se bodo skušale oddolžiti za poraz v prvem kolu.

Po mnenju trenerja ekipe Nika Goleša je ekipa odlično pripravljena. Zato je pričakovati dobre rezultate.

Ekipa ima v programu nastope za naslove najboljših v igri dvojic in posamezno. Prvaki v teh disciplinah si priborijo pravico nastopa na državnem prvenstvu.

KK MERCATOR TREBNJE na tekmi v Slovenskih Konjicah po prvi zmagi v gosteh proti bistriškemu Impolu s 7:1. Na posnetku (od leve proti desni): Ana Jeraj, Marjana Pust, Malči Mezgec in Cveta Veble, spodaj: Rozi Flisar, Milena Veber in Marija Zupančič.

Program ženske rekreacije

na Kidričevi 2 v Trebnjem

Vadba z Darinko Šalahar

- sreda ob 19. uri:
hatha joga (fit form)

- sreda ob 20. uri:
rekreativna skupina za ženske

- petek ob 19. uri:
rekreativna skupina za dame

vadba z Natašo Bunc

- petek ob 20. uri:
aerobika

Informacije: Športna zveza Trebnje - center za šport občine Trebnje, Kidričeva 2, tel. 44 102, 44 558

Dragi bralci - postanite pisci

Življenje nas na svoji vijugasti poti mnogokrat preseneti: pripravi nam prijetna presenečenja ali grenka razočaranja. Oblikujte tak svoj pripetljiv in kratko zgodbo, črtico, ki naj obsega do 60 tipkanih vrstic. Podpisano in s svojim naslovom jo pošljete na naš naslov. Na vašo željo jo lahko objavimo tudi pod izmišljenim imenom.

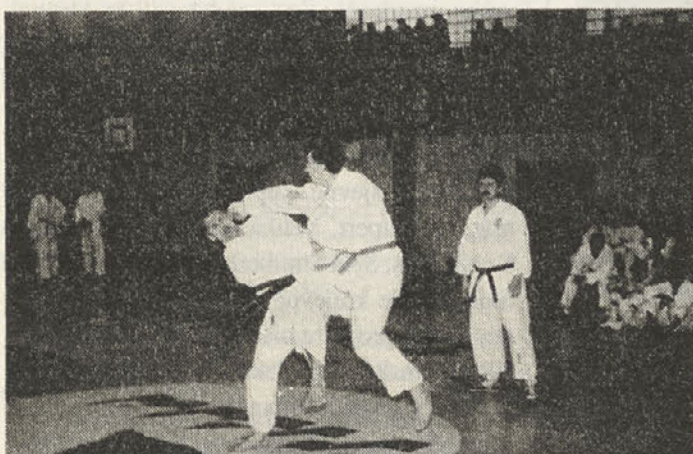
Uredništvo

Karateisti med najuspešnejšimi trebanjskimi športniki

Tekmovalce je na odlično organizirani prireditvi pozdravil Jože Rebolj, predsednik IS SO Trebnje, in najboljšim na koncu podelil pokale.

Karate klub Trebnje je skupaj s športno zvezo Trebnje - Centrom za šport občine Trebnje organiziral 3. sankukai kenshikan karate turnir, odprto republiško prvenstvo, ki so se ga udeležili vsi najboljši slovenski karateisti v tem stilu, med njimi tudi državni reprezentant Dare Kotar iz Domžal. Pionirji so nastopili v katah. Najbolje se je odrezal Bine Pengal (Domžale), na drugo in tretje mesto pa sta se uvrstila Marko Ivanovič (Forum) in Dominik Kuzma (Forum). Člani so nastopili v srednji in višji

kategoriji. V srednji je prvo mesto dosegel Jure Okrajšek (Kočevska Reka), drugi je bil Mitja Derenda (forum), tretje mesto sta si delila Robi Marinko (Hrastnik) in Marko Bračič (Domžale). Dare Kotar je v višji kategoriji ponovil prvo mesto z lanskega turnirja v Trebnjem, drugi je bil Miha Lavrič (Forum), tretji do četrti pa sta bila Samo Zavolovšek (Forum) in Bojan Puklovec (Forum). Od trebanjskih karateistov se je najbolje uvrstil Zvone Breznikar, ki si je delil peto do osmo mesto.

Mišji repek

PETER je bil drobceno bitje, lačen tople besede, zgodba o junakih, ki so se ponašali s svojo močjo. Poslušal jih je z odprtimi usti. Veliko je znal povedati o Krpanu in o Klepcu. V sebi je skrbno pestoval tri želje: rad bi bil velik in močan, rad bi imel veliko prijateljev. Pa da bi mami in ati imela čas zanj. Želje so se v dečku prepletale, se poglobljale, mu zašle v vsako kapljico krvi. Sanjaril je o njih.

"Ne sanjaj ob polnem krožniku! Jej!" Je silila vanj mami. Peter je grizljal in grizljal. usta pa so bila kar naprej nabita s hrano kot z velikim cmokom. Ati in mami sta zajemala s tako naglico, da se je fantiču kar zavrtelo pred očmi. Pocuknila sta ga za lase, ga frcnila po licih, po ušesih... Cmok je zdrknil v grlo, nato še nekam naprej, se mu tam zagozdil in tiščal. Hudo tiščal.

Tako je deček taval po modernem stanovanju, zatopljen vase, v svoje sanje, v svoje stiske. Ni videl živalskih kož po tleh, ne kristala po omarah, ne knjig, ki jih ni nihče bral. Ni bilo časa. Mami je ob delu v tovarni ves popoldan presedela za pletilnim strojem; ati pa je še popravljaval hladilnike in pralne stroje.

"Pojdimo kam!" je zaprosil Peter s silnim hrepenenjem, z drhtenjem v glasu.

"Ne tečnari! Ni časa! To je dirka za dolarčki, za markami

in tudi za tolarčki, fant!"

Vse to se je dečku spehalo v nekaj grdega, bolečega. Ko bi imel vsaj prijatelje. Pa je bil sam, tako sam; Mišji repek, kot so ga klicali sošolci. Želja po prijateljstvu pa je bila tako brezkončna, da je kar naprej tuhtal o njem. Pa se mu je nekaj zasvetlikalo, prižgalo kot lučka. Drobcen smehljal se mu je obesil na obrazek

Svoje sošolce je povabil pod okno doma. V hišo jih ni smel; mami mu je to strogo prepovedala. Peter jim je odprl okno shrambe. Skozenj jim je začel metati dobrote: najprej jabolka, sladkarije, ob koncu pa še klobase, salame... Sošolci so kar obnemeli v začudenju. Potlej so lovili dobrote, se režali s polnimi usti, se suvali s komolci. Še so prihajali. Tako si je s klobasami kupoval prijateljstvo. Sošolci so ga vzeli medse. Tekal je za njimi, jim pobiral žoge, nosil vodo... Ni čutil, da je za njih še vedno le Mišji repek. Kanček radosti pa je le bil v njem: nič več ni bil tako sam.

Čez čas sta ati in mami vsa trda od jeze ob napol prazni shrambi zavrtala vanj: "Ti si nor! Zakaj vse to?"

"Za prijatelje. Z njimi sem, čeprav sem le Mišji repek. Vidva tako nimata časa. Le zakaj sta me kupila?"

Anica Zidar

REKLAME, OBJAVE, ČESTITKE, ZAHVALE

Spoštovane bralke in bralci!

Skupaj z uredniškim odborom Glasila občanov smo za letošnje leto pripravili plan izhajanja časopisa, ki naj bi izhajal koncem meseca in sicer: marca, aprila, maja, junija, septembra, oktobra, novembra in decembra. Časopis prejmejo vsa gospodinjstva v občini. Računamo, da vsako številko prebere več kot desetisoč bralcev. Zato je časopis tudi zelo primerno sredstvo za objavljanje reklam, čestitk, raznih objav in zahval. Cene oglasnega prostora so sprejemljive, račun plačate po objavi, kar velja tudi za zahvale ob smrti vaših bližnjih. Predvsem te bo prebralo največ tistih, ki so jim vaše besede namenjene. Podrobnejše informacije lahko dobite na tel. (068) 44-033 ali (061) 314-957 vsak delavnik dopoldne. Svoje želje lahko sporočite tudi pisno na naslov uredniškega odbora GO, Goliev trg 5, Trebnje ali na Prelest, d.o.o., Dunajska 7, Ljubljana.

REKLAME, OBJAVE, ČESTITKE, ZAHVALE

Nagrajenci novoletne nagradne križanke

Pravilna rešitev gesla:
SILVESTRSKI POLJUB

Izzrebani so bili:

1. nagrada - 5.000 SIT

Dragica BRZIN, Lunačkova 9, 68233 Mirna

2. nagrada - knjiga NAŠI KRAJI

Franci BEVC, Šentrupert 67, 68232 Šentrupert

3. nagrada - knjiga NAŠI KRAJI

Urška REPŠE, Šentrupert 78, 68232 Šentrupert